

Regioner och Miljö
Lantbruksstatistik
Gunnel Wahlstedt

Försäljning av mineral- gödsel för jord- och träd- gårdsbruk

2015/16

MI1002

Innehåll

0	Allmänna uppgifter	2
0.1	Ämnesområde.....	2
0.2	Statistikområde.....	2
0.3	SOS-klassificering.....	2
0.4	Statistikansvarig.....	2
0.5	Statistikproducent	2
0.6	Uppgiftsskyldighet	2
0.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter.....	3
0.8	Gallringsföreskrifter.....	3
0.9	EU-reglering	3
0.10	Syfte och historik.....	3
0.11	Statistikanvändning.....	3
0.12	Upplägg och genomförande	4
0.13	Internationell rapportering.....	4
0.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	5
1	Innehållsöversikt.....	5
1.1	Undersökta populationer och variabler	5
1.2	Redovisade populationer och storheter.....	5
1.3	Utflyden: statistik och mikrodata	6
1.4	Dokumentation och metadata	6
2	Uppgiftsinsamling	7
2.1	Ram.....	7
2.2	Urval.....	7
2.3	Mätinstrument	7
2.4	Insamling.....	7
2.5	Databeredning.....	8
3	Statistisk bearbetning: antaganden och beräkningsformler	8
4	Slutliga observationsregister.....	9
4.1	Produktionsversioner	9
4.2	Arkiveringsversioner.....	9
4.3	Erfarenheter från denna undersökningsomgång	9

Regioner och Miljö
Lantbruksstatistik
Gunnel Wahlstedt

Bilaga 1 Introduktionsbrev10

Bilaga 2 Frågeformulär11

0 Allmänna uppgifter

0.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Miljö

0.2 Statistikområde

Statistikområde: Gödselmedel och kalk

0.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS): Statistiken ingår i Sveriges Officiella Statistik (SOS).

För statistik som ingår i Sveriges officiella statistik (SOS) gäller särskilda regler för kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

0.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation	Statistiska centralbyrån (SCB)
Postadress	701 89 Örebro
Kontaktperson	Gunnel Wahlstedt
Telefon	010-479 62 45
E-post	gunnel.wahlstedt@scb.se

0.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation	Statistiska centralbyrån (SCB)
Postadress	701 89 Örebro
Kontaktperson	Gunnel Wahlstedt
Telefon	010-479 62 45
E-post	gunnel.wahlstedt@scb.se

0.6 Uppgiftsskyldighet

Ingen uppgiftsskyldighet föreligger i den primära insamlingen av data som sköts av Jordbruksverket.

Regioner och Miljö
Lantbruksstatistik
Gunnel Wahlstedt

0.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Inga personuppgifter finns i statistikregistret. Sekretess gäller i 20 år.

0.8 Gallringsföreskrifter

Bevarandebehov är under utredning.

En kopia av alla statistikredovisningar som getts ut som trycksak eller som pdf-fil förvaras hos Riksarkivet och Kungliga biblioteket. Med statistikredovisningar avses här redovisad statistik i form av rapporter, böcker och Statistiska meddelanden.

0.9 EU-reglering

Nej, statistiken är inte EU-reglerad. Delar av denna statistik används som underlag för rapportering enligt Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 525/2013 av den 20 maj 2013 om övervakning och rapportering av utsläpp av växthusgaser.

0.10 Syfte och historik

Produkten ingår i den löpande statistiken över jordbrukets gödselmedelsanvändning. Regionala försäljningsuppgifter för mineralgödsel finns sedan 1950-talet. I mitten av 1980-talet övertog SCB statistikansvaret från Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA). Från och med 2006/07 framställs statistiken vid enheten för lantbruksstatistik.

Statistiken ska belysa den regionala försäljningen till jord- och trädgårdsbruket av kväve, fosfor och kalium i mineralgödselmedel och kontinuerligt följa utvecklingen. Fr.o.m. gödselåret 1995/96 ingår uppgifter om försäljningen av svavel och om fosforgödselmedlens kadmiuminnehåll. Från och med gödselåret 2002/03 insamlas även uppgifter om försäljning av gödselmedel tillåtna i ekologisk odling till jord- och trädgårdsbruk.

SCB har sammanställt historisk statistik över försäljning av handelsgödsel med start från 1900-talets början. Se Handelsgödsel, stallgödsel och kalk i jordbruket – långa tidsserier (Na 15 SM 8501) respektive Handelsgödsel, stallgödsel och kalk i jordbruket. Kväve, fosfor, kalium och CaO i långa regionala tidsserier (Na 30 SM 9503).

0.11 Statistikanvändning

Statistikens huvudanvändare och exempel på deras informationsbehov:

- Jordbruksverket, Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten för att följa den regionala utvecklingen av

Regioner och Miljö
Lantbruksstatistik
Gunnel Wahlstedt

mineralgödselanvändningen i stort, bland annat som underlag för miljömålsuppföljning.

- Jordbruksverket, som underlag vid arbete med EAA (Economic Accounts for Agriculture) - en ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn. Uppgifterna går in som en del i rapportering till EU (med avseende på NUTS 2-områden) och vid rapportering till Nationalräkenskaperna (med avseende på län).
- Kemikalieinspektionen för miljömålsuppföljning avseende kadmium.
- Sveriges lantbruksuniversitet, lantbruksskolor och annan utbildnings-verksamhet inom jordbruk och miljö för undervisning och forskning.
- Länsstyrelser och andra regionala organ för uppföljning och rådgivning.
- Statistiken ingår i underlaget för Sveriges klimatrapportering vid beräkning av utsläpp av växthusgaser, se förordning om klimatrapportering (SFS 2014:1434).
- Övrig användning: Uppgifterna ingår som en del i den allmänna information som den officiella statistiken täcker in. Användare här är bland annat massmedia, allmänhet, miljöorganisationer och jordbrukets egna organisationer.

0.12 Upplägg och genomförande

Försäljningen av mineralgödselmedel till jord- och trädgårdsbruk är en totalundersökning. Producenter, importörer och/eller försäljare av mineralgödselmedel var till och med december 2009 skyldiga att betala särskilda miljöavgifter med hänsyn till gödselmedlens kväve- och kadmiuminnehåll. SCB/Jordbruksverket erhöll då årligen en förteckning från Skatteverket över företag som betalt sådana miljöavgifter. Beskattningen av gödselmedel slopades 1 januari 2010. En aktuell ram för populationen skapas numera genom att komplettera uppgiftslämnande företag i ramen från 2009 med nytillkomna företag på marknaden. Företag som upphört med försäljning av mineralgödsel tas bort från ramen.

0.13 Internationell rapportering

Uppgifter om försålda kvantiteter av mineralgödselmedel efterfrågas av Eurostat, OECD och Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO).

Uppgifterna ingår som ett av indataunderlagen för Sveriges klimatrapportering till UNFCCC (United Nations Framework Convention on Climate Change), enligt Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 525/2013 av den 20 maj 2013 om övervakning och rapportering av utsläpp av växthusgaser.

Regioner och Miljö
Lantbruksstatistik
Gunnel Wahlstedt

0.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar
Inga förändringar är planerade i kommande undersökningar.

1 Innehållsöversikt

I detta avsnitt definieras population, variabler och storheter som ingår i undersökningen och den statistik som är resultatet av undersökningen.

1.1 Undersökta populationer och variabler

Undersökt population		Undersökt variabel	
Namn	Referenstid	Namn	Referenstid
Tillverkare och importörer av mineralgödselmedel samt företag som handlar med mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk.	2016	Leverantör	Gödselåret 1 juli 2015–30 juni 2016
		Leverantörsnummer	
		Län	
		Kvantitet, ton	
		Produkt (mineralgödsel)	
		Kväveandel	
		Fosforandel	
		Kaliumandel	
		Svavelandel	
		Ekologiskt	
		Kadmiumandel av fosforinnehållet	

1.2 Redovisade populationer och storheter

Redovisad population	Indelning i redovisningsgrupper	Redovisad storhet	Redovisad storhetsreferenstid	Statistiskt mått	Mått-enhet

Regioner och Miljö
Lantbruksstatistik
Gunnel Wahlstedt

Försålda partier av mineralgödsel i Sverige	Län, länsgrupper, riket	Mineralgöd-selns närings-innehåll av kväve, fosfor, kalium och svavel.	2015/16	Total-mängd	Tusen-tals ton
Försålda partier av mineralgödsel i Sverige	Län, länsgrupper, riket	Mängd näringsämne per hektar utnyttjad åker	2015/16	Kvot	kilo per hektar
Försålda partier av mineralgödsel i Sverige	Riket	Innehåll av kadmium i fosforgödsel-medel	2015/16	Total-mängd	kilo
Försålda partier av gödselmedel tillåtna i ekologisk odling i Sverige	Riket	De ekologiska gödselmed-lens närings-innehåll av kväve, fosfor, kalium och svavel	2015/16	Total-mängd	Tusen-tals ton

1.3 Utlöden: statistik och mikrodata

Statistiken publiceras årligen i Statistiska meddelanden (SM-serien MI 30). Uppgifter för 2015/16 finns i rapporten MI 30 SM 1701. Publiceringen sker på SCB:s webbplats www.scb.se under Miljö. Den slutliga statistiken finns tillgänglig i Statistikdatabasen. Resultat redovisas också i "Jordbruksstatistisk sammanställning 2017" på Jordbruksverkets och SCB:s webbplatser. Mikrodata finns sparat enligt avsnitt 4.

Statistiken rapporteras internationellt, för mer information se 0.13 Internationell rapportering.

1.4 Dokumentation och metadata

I detta dokument beskrivs framtagningen av statistiken och statistikregistret Statistikens framtagning (SCBDOK).

Kvaliteten hos statistiken beskrivs ifrån och med år 2016 i Kvalitetsdeklaration och för före dess i Beskrivning av statistiken (BaS).

Det detaljerade innehållet i statistiken beskrivs i SCB:s mikrodata-register (MetaPlus).

Regioner och Miljö
Lantbruksstatistik
Gunnel Wahlstedt

Dokumentationerna finns publicerade på SCB:s webbplats,
www.scb.se/MI1002.

2 Uppgiftsinsamling

Uppgifter om försålda mängder av olika mineralgödselmedel under gödselåret 2015/16 (1 juli 2015–30 juni 2016) insamlades. Uppgifterna lämnades på produktnivå, till exempel kalksalpeter N 15,5, kalisalt K 50 och NPK 21-3-10. Växtnäringsinnehåll i procent samt genomsnittlig kadmiumhalt (g/ton fosfor) ska specificeras. Försålda kvantiteter fördelades på län. Endast produkter avsedda för yrkesmässigt jord- och trädgårdsbruksändamål ska redovisas.

2.1 Ram

Försäljningen av mineralgödselmedel till jord- och trädgårdsbruk är en totalundersökning. Producenter, importörer och/eller försäljare av mineralgödselmedel var till och med december 2009 skyldiga att betala särskilda miljöavgifter med hänsyn till gödselmedlens kväve- och kadmiuminnehåll. SCB/Jordbruksverket erhöll då årligen en förteckning från Skatteverket över företag som betalt sådana miljöavgifter. Beskattningen av gödselmedel slopades 1 januari 2010. En aktuell populationsram skapas numera genom att komplettera uppgiftslämnande företag i ramen från 2009 med nytillkomna företag på marknaden.

2.2 Urval

Totalundersökning, inget urval dras.

2.3 Mätinstrument

Introduktionsbrev och frågeformulär (bilaga 1 och 2) skickades ut via e-post i november 2016. Frågeformuläret omfattade uppgifter om namn på gödselmedlet, medlets näringsinnehåll med avseende på kväve (N), fosfor (P), kalium (K), svavel (S) och genomsnittlig halt av kadmium (Cd) i fosforgödselmedlen. De försålda kvantiteterna, uttryckta i ton, av olika medel ska redovisas per län.

2.4 Insamling

Introduktionsbrev och frågeformulär skickas ut av Jordbruksverket och SCB gemensamt. Uppgifterna insamlas via frågeformulär (Excel-fil) som sänds ut via e-post. Påminnelse görs till företag som inte kommit in med uppgifter. I enstaka fall lyckas Jordbruksverket/SCB inte få kontakt med företag i undersökningen. Det rör sig då om företag som endast marginellt påverkar statistiken.

Regioner och Miljö
Lantbruksstatistik
Gunnel Wahlstedt

2.5 Databeredning

Lämnade kvantitetsuppgifter har kompletterats med uppgifter från publicerade innehållsdeklarationer för enskilda gödselmedel i de fall uppgift om växtnäringsinnehåll i form av kväve, fosfor, kalium och svavel saknades. För mindre kvantiteter där uppgift om fosforgödselmedlens innehåll av metallen kadmium (Cd) saknades har värdet 6 gram per ton fosfor använts för fasta NPK-produkter, 2,7 gram per ton för flytande produkter. För fasta produkter med högt fosforinnehåll har 30–34 g per ton fosfor använts. Dessa kompletteringar är nödvändiga för att kunna använda alla inkomna uppgifter och ökar resultatens tillförlitlighet och fullständighet. Uppgifterna om växtnäringsinnehåll får betraktas som relativt säkra.

Efter registrering och granskning av insamlade uppgifter omräknas uppgivna kvantiteter handelsvara till rena näringsämnen och summeras till län, länsgrupper och riket. Med hjälp av arealuppgifter från Jordbruksverkets statistiska meddelande SM JO 10 SM 1701 (Jordbruksmarkens användning 2016 Slutlig statistik) beräknas genomsnittlig gödselgiva av olika näringsämnen per hektar utnyttjad åkermark.

3 Statistisk bearbetning: antaganden och beräkningsformler

Inga modellantaganden görs. Vid skattningarna antas fullständig ramtäckning.

Endast punktskattningar beräknas, och de statistiska mått som beräknas är summor för försålda mineralgödselmängder (omräknat till mängd näringsämne respektive mängd kadmium), samt medelvärde av försåld mängd uttryckt i näringsämne per hektar utnyttjad åkermark. För den senare beräkningen sammanvänds undersökningens resultat med uppgifter om länsvisa uppgifter om areal utnyttjad åkermark från jordbruksstatistiken.

Total försåld mängd av ett visst näringsämne skattas med:

$$\hat{N}_{total} = \sum_u X \cdot N_{andel}$$

där X är mängd försåld mineralgödsel räknat i handelsvara och N_{andel} är andelen näringsämne. Eftersom det är fråga om en totalundersökning används inga uppräkningsstal, och det skattas heller inga varianser.

Regioner och Miljö
Lantbruksstatistik
Gunnel Wahlstedt

Mängden försålt näringsämne per hektar, N_{ha} , utnyttjad åkermark skattas med:

$$\hat{N}_{ha} = \frac{\hat{N}_{total}}{\hat{Areal}}$$

där skattningen av N_{total} är enligt ovan, och arealskattningen erhålls från jordbruksstatistiken. Samma formler används för de olika redovisningsgrupperna.

4 Slutliga observationsregister

4.1 Produktionsversioner

I det här dokumentet (SCBDOK) har framtagningen av nedanstående slutliga observationsregister beskrivits.

Tablå: Statistikens slutliga observationsregister.

Register	Registervariant	Registerversion
Försäljning av mineralgödsel	Försäljning av mineralgödsel	2015-2016

Fortsatt dokumentation, av registrens detaljerade innehåll (i MetaPlus), finns på SCB:s webbplats. Där beskrivs alla variabler och värdemängder m.m. Dokumentationen finns på www.metadata.scb.se. Klicka dig fram med hjälp av namnen på Register, Registervariant och Registerversion som finns angivna i ovanstående tablå.

4.2 Arkiveringsversioner

Inga registerversioner har ännu arkiverats.

4.3 Erfarenheter från denna undersökningsomgång

Inga särskilda erfarenheter finns från denna undersökningsomgång. Arbetet har gått enligt plan.

Regioner och Miljö
Lantbruksstatistik
Gunnel Wahlstedt

Bilaga 1 Introduktionsbrev

Hej.

Så har det blivit dags för den undersökning av mineralgödsselförsäljning som vi på Jordbruksverket och Statistiska centralbyrån genomför varje år. Undersökningen är viktig för att kunna följa upp miljömål och ta fram ekonomiska kalkyler inom jord- och trädgårdsbruket, men också för att ge en årlig bild över marknadsläget för gödselmedel.

Undersökningen gäller bara gödselmedel som använts i yrkesmässigt jord- eller trädgårdsbruk – inte medel för skogsbruk, hemträdgårdar, gräsmattor, golfbanor eller idrottsplaner.

Om ni har bedrivit försäljning av mineralgödsel för yrkesmässigt jord- eller trädgårdsbruk under perioden 1 juli 2015 till 30 juni 2016, fyller ni i det bifogade [excelbladet](#) enligt instruktionerna här nedanför. Om ni hellre vill göra ett utdrag ur era egna system så går det givetvis också bra, så länge försäljningen går att dela upp på gödselmedel och län. E-posta sedan ert svar till jorgen.persson@jordbruksverket.se.

Om ni inte sålt något gödselmedel för yrkesmässigt jord- eller trädgårdsbruk under den aktuella perioden, kan ni bara besvara den här e-posten med ett "Nej".

Tveka inte att höra av er till någon av oss om ni har några frågor eller kommentarer.

Uppgifterna är sekretesskyddade enligt 24 kap 8 § offentlighets- och sekretesslagen (SFS 2009:400) och kommer bara att användas för statistiska ändamål. I den statistik som produceras är det inte möjligt att härleda uppgifter till enskilda företag eller personer.

Instruktioner:

1. Fyll i gödselmedlets tillverkare, medlets namn och markera om det är tillåtet att använda i ekologisk odling.
2. Fyll i gödselmedlets innehåll av näringsämnen kväve, fosfor, kalium och svavel, även om [gödslet](#) bara innehåller vissa av dessa näringsämnen, eller enstaka procent av dem.
3. För gödselmedel som innehåller fosfor fyller ni också i kadmiuminnehållet, mätt i gram kadmium per ton fosfor.
4. Fyll i sålda mängder – mätt i ton handelsvara – fördelat på de län dit försäljningen gått, samt summerat i "Hela Riket". Om det är omöjligt att särskilja län, fyll då bara i den totala försäljningen i fältet "Hela Riket".
5. I de fall ni sålt vidare ett gödselmedel som ni själva köpt in från en svensk producent eller importör, ange då varifrån ni köpt gödselmedlet i fältet "Vi har köpt [vårt](#) gödsel från:". Detta för att vi inte ska räkna försäljningen av samma gödselmedel flera gånger.
6. Skicka det hela via e-post till jorgen.persson@jordbruksverket.se
7. Klart!

Hör av dig om du har några frågor:

Jörgen Persson, Jordbruksverket, jorgen.persson@jordbruksverket.se, 036–15 59 43

Gunnel Wahlstedt, Statistiska centralbyrån, gunnel.wahlstedt@scb.se, 019–17 62 45

Tack för er medverkan!

Regioner och Miljö
Lantbruksstatistik
Gunnel Wahlstedt

Bilaga 2 Frågeformulär

	Exempel	Gödselmedel 1	Gödselmedel 2	Gödselmedel 3
Gödselmedlets tillverkare:	Yara			
Gödselmedlets namn:	Yaramila 21-3-10			
Tillåtet i ekologisk odling?	Ja eller Nej			
Kväve, N (%)	21			
Gödselmedlets näringsinnehåll Fosfor, P (%)	3			
Kalium, K (%)	10			
Svavel, S (%)	4			
Kadmiumhalt, Cd (gram/ton fosfor)	3			
Stockholms län (ton)				
Uppsala län (ton)				
Södermanlands län (ton)				
Östergötlands län (ton)	500			
Jönköpings län (ton)				
Kronobergs län (ton)				
Kalmar län (ton)				
Såld mängd gödsel Gotlands län (ton)				
Blekinge län (ton)				
Skåne län (ton)				
Hallands län (ton)				
Västra Götalands län (ton)	2000			
Värmlands län (ton)				
Örebro län (ton)				
Västmanlands län (ton)				
Dalarnas län (ton)				
Gävleborgs län (ton)				
Västernorrlands län (ton)				
Jämtlands län (ton)				
Västerbottens län (ton)				
Norrbottens län (ton)				
Hela Riket (ton)	2500			
Vi har köpt gödslet från:	DLA Agro			
Kommentarer:				